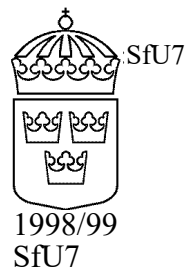

Socialförsäkringsutskottets betänkande 1998/99:SfU7

Riksdagens revisorers förslag om socialförsäkrings- ens administration

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande Riksdagens revisorers förslag 1998/99:RR4 angående socialförsäkringens administration jämte motioner väckta med anledning av förslaget. Vidare behandlas ett antal motioner väckta under den allmänna motionstiden år 1998.

Riksdagens revisorer har granskat utvecklingen av socialförsäkringens administrationskostnader. Granskningen har bland annat visat på brister inom försäkringskassornas handläggning av försäkringsärenden. Det har också framkommit att styckkostnaderna för merparten av de granskade ärendetyperna har stigit påtagligt och att produktiviteten har sjunkit. Av granskningen framgår även att det finns stora regionala skillnader i kostnader, kvalitet och prestationer.

Revisorerna föreslår att riksdagen gör tillkännagivanden om vad som anförts om försäkringskassornas handläggning av försäkringsärenden och om regionala skillnader. Revisorerna anser att regeringen bör ge RFV i uppdrag att sätta igång ett arbete med att höja kvaliteten i handläggningen och återkomma till riksdagen med en redovisning av hur detta arbete utvecklas. Vidare bör regeringen återkomma till riksdagen med en redovisning av hur arbetet med att utveckla analysen av de regionala skillnaderna mellan försäkringskassorna fortskrider.

Utskottet tillstyrker revisorernas förslag och vissa motionsyrkanden. Motionerna i övrigt avstyrks.

Till betänkandet har fogats en reservation.

Förslaget

I Riksdagens revisorers förslag 1998/99:RR4 angående socialförsäkringens administration hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna anför i avsnitt 2.1 om försäkringskassornas handläggning av försäkringsärenden,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna anför i avsnitt 2.3 om regionala skillnader.

Motioner väckta med anledning av förslag 1998/99:RR4

1998/99:Sf2 av Ulf Kristersson m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den nya teknikens möjligheter i Riksförsäkringsverkets arbete,

2. att riksdagen hos regeringen begär utredning av en strategi för förändring av socialförsäkringens administration i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Försäkringskassaförbundet,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avskaffandet av socialförsäkringsnämnder,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om socialförsäkringens kostnadsutveckling,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om produktiviteten,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en långsiktig strategi för socialförsäkringens utveckling och avgränsningar,

8. att riksdagen hos regeringen begär utredning om socialförsäkringens regionala skillnader i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:Sf3 av Bo Könberg m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med årliga redovisningar för utvecklingen av kostnader och administration för socialförsäkringen.

Motioner väckta under allmänna motionstiden 1998

1998/99:Sf212 av Ulla Hoffmann m.fl. (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om försäkringskassornas arbetsbelastning relaterat till den enskildes trygghet och rättssäkerhet.

1998/99:Sf213 av Siw Persson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fristående patientombudsmän.

1998/99:Sf223 av Margit Gennser (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avskaffandet av socialförsäkringsnämnder.

1998/99:So310 av Thomas Julin m.fl. (mp) vari yrkas

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett socialförsäkringsombud.

Riksdagens revisorers förslag

Allmänt om granskningen

Den granskning som ligger till grund för revisorernas förslag har redovisats i rapporten Socialförsäkringens administration – kostnader och produktivitet (Rapport 1998/99:1). Huvudsyftet med rapporten var att granska bakgrunden till de ökade styckkostnaderna och hur RFV analyserar denna utveckling i relation till uppsatta mål om kvalitet i handläggningen av ärenden samt vilka krav regeringen ställer på RFV i detta avseende. Rapporten har remissbehandlats.

Kostnader och produktivitet*Revisorerna*

I revisorernas ovan nämnda rapport redovisas kostnadsutvecklingen för elva olika ärendeslag. Administrationskostnaderna för dessa uppgick till ca 3,8 miljarder kronor år 1997, vilket motsvarar drygt 75 % av de totala administrationskostnaderna för handläggning och utbetalning av ersättningar. Granskningen visar att administrationskostnaderna per beslut (styckkostnaderna) har ökat för sju av de elva ärendeslagen.

Revisorerna anger att socialförsäkringsadministrationens förklaring till de ökade styckkostnaderna främst är regeländringar men också krav på förbättrade eller utökade utredningar, utbildnings- och informationsinsatser samt utbyggd intern kontroll.

Enligt revisorerna pågår det en rad aktiviteter på försäkringskassorna för att förbättra verksamheten och kvaliteten. Bland annat pågår arbete med att följa upp arbetsprocessen, analysera resultaten, dra slutsatser och ta fram åtgärdsplaner för att därefter återigen följa upp på nytt. Nya verktyg och instrument inom området utvecklas, liksom samarbetet med externa aktörer. Förutom dessa åtgärder bedrivs ett antal aktiviteter som syftar till att motverka att ersättningar och bidrag utges felaktigt samt till att beivra fusk och missbruk. Regeringen har påbörjat ett arbete med att förbättra styrningen av RFV och försäkringskassorna och även ställt krav på att återrapporteringen från RFV skall utvecklas.

Vad gäller kostnadsutvecklingen har emellertid, enligt revisorernas bedömning, RFV och försäkringskassorna inte i tillräcklig omfattning undersökt orsakerna till de förändrade kostnaderna. Revisorerna anser att det är viktigt att en analys av kostnadsutvecklingen baseras på mer systematiska grunder och att RFV utvecklar och förbättrar analysen av orsakerna till de förändrade styckkostnaderna.

Motionerna

Ulf Kristersson m.fl. (m) begär i motion Sf2 yrkandena 5–7 tillkännagivanden om socialförsäkringens kostnadsutveckling, om produktiviteten och om en långsiktig strategi för socialförsäkringens utveckling och avgränsning.

Revisorernas rapport uppvisar kostnadsökningar i 7 av 11 bidragstyper mellan 1992/93 och 1997. Motionärerna menar att dessa ökande styckkostnader signalerar en sjunkande produktivitet. Enligt motionärerna ägnas för mycket tid åt informations- och utbildningsverksamhet samt omställningar av de administrativa systemen. Finansiellt ansträngda situationer kräver enkla förändringar, t.ex. en enhetlig schablonmässig minskning av förmånerna, anser motionärerna. Dessutom krävs en betydligt mer långsiktig inriktning, och systemen bör utformas så att de är tillväxtbefordrande.

I motion Sf3 (delvis) av Bo Könberg m.fl. (fp) begärs att regeringen årligen redovisar utvecklingen av kostnaderna och produktiviteten i socialförsäkringen. Motionärerna anser att den uppföljning som nu sker inte är tillräcklig.

Utskottets bedömning

I revisorernas granskningsrapport redovisas kostnadsutvecklingen för elva olika ärendeslag. Revisorerna anser att utvecklingen av kostnader och produktivitet visar en oroande bild och att analyser av socialförsäkringsadministrationen därför behöver utvecklas. I likhet med revisorerna anser utskottet att det är av stor vikt att en analys av kostnadsutvecklingen baseras på mer systematiska grunder än för närvarande och att RFV bör utveckla och förbättra analysen av orsakerna till de ökande styckkostnaderna.

I likhet med vad revisorerna anger i sitt förslag, kan dock utskottet konstatera att regeringen påbörjat utvecklingen för att förbättra styrningen av RFV och försäkringskassorna. Målen har blivit tydligare och RFV:s roll som tillsynsmyndighet har skärpts. I regleringsbrevet för 1999 återfinns en rad av de frågor revisorerna uppmärksammat i sin granskning. Bland annat skall RFV utveckla sina analyser av sambandet mellan kostnader och kvalitetsfaktorer som t.ex. handläggningstider och andel fel i handläggningen. Analyserna skall redovisas i årsredovisningen.

Utskottet förutsätter att vid utvecklandet av analysen av styckkostnaderna hänsyn tas till möjligheten att göra en uppdelning mellan kvinnor och män.

Med hänsyn till det anförda anser utskottet att utvecklingen och det påbörjade arbetet tills vidare bör avvaktas. Motionerna Sf2 yrkandena 5–7 och Sf3 (delvis) bör därför inte föranleda något yttrande från riksdagens sida. Motionerna avstyrks.

Försäkringskassornas handläggning av försäkringsärenden

Revisorerna

I granskningsrapporten redovisades vissa uppgifter om handläggningstider och antal uppmätta fel i försäkringskassornas handläggning av försäkringsärenden. I revisorernas förslag anförs att Justitieombudsmannen (JO) i sitt remissvar har framfört att det finns brister i handläggningen och att kritikfrekvensen är betydligt högre än i övriga ärendegrupper. Försäkringskassornas i många fall extremt långa handläggningstider strider mot förvaltningslagens krav på enkel, snabb och billig handläggning. JO har också framfört att det förekommer elementära fel som återkommer år efter år och en bristande

respekt för regelverk. Det har också, enligt JO, visat sig att RFV:s råd och anvisningar inte alltid följs av försäkringskassorna utan den enskilda kassan utformar egna system för ärendehantering.

Revisorerna delar JO:s uppfattning att de brister som framkommit i försäkringskassornas ärendehantering inte borde förekomma i en offentlig verksamhet och att situationen är allvarlig.

RFV bör genomföra kvalificerade analyser av sambandet mellan kostnader och kvalitetsfaktorer som t.ex. handläggningstider och andel fel i handläggningen. Enligt revisorernas uppfattning är en sådan information av central betydelse vid tilldelning och fördelning av resurser till socialförsäkringsadministrationen.

Enligt revisorerna krävs det nu initiativ för att rätta till situationen. Utbildning, kompetensutveckling, gemensamma handläggningsrutiner och översyn av regelverk och instruktioner kan vara exempel på nödvändiga åtgärder. Revisorerna anser att regeringen bör ge RFV i uppdrag att sätta i gång ett utvecklingsarbete hos försäkringskassorna för att höja kvaliteten i handläggningen. Regeringen bör återkomma till riksdagen med en redovisning av hur arbetet utvecklas.

Revisorerna anser att regeringen bör ges till känna vad som anförts om försäkringskassornas handläggning av försäkringsärenden.

Motionerna

I motion Sf3 (delvis) av Bo Könberg m.fl. (fp) begärs att regeringen årligen redovisar utvecklingen inom socialförsäkringsadministrationen. Motionärerna anser att det är anmärkningsvärt att regeringen inte har vidtagit tillräckliga åtgärder. I motionen anges att det ur rättssäkerhetssynpunkt är viktigt att försäkringskassornas ärendehantering följs upp.

Ulla Hoffmann m.fl. (v) begär i motion Sf212 ett tillkännagivande om försäkringskassornas arbetsbelastning relaterad till den enskildes trygghet och rättssäkerhet. I motionen anförts att försäkringskassorna under de senaste åren har fått vidkännas kraftiga besparingar. Därutöver står socialförsäkringsadministrationen inför två stora uppgifter kommande år – millennieskiftet och det nya pensionssystemet. Motionärerna anser, mot bakgrund av den ökade arbetsbelastningen, att regeländringar bör göras sparsamt och med väl tilltagen tid mellan beslut och ikraftträdande.

Utskottets bedömning

Av revisorernas granskning, hösten 1998, framgår att RFV och försäkringskassorna påbörjat och planerat för en rad åtgärder i syfte att förbättra kvaliteten i ärendehandläggningen. I rapporten anges att det dels löpande pågår en internkontroll avseende antalet fel, dels bedrivs, främst inom ohälsområdet, ett kvalitetssäkringsarbete för att ”objektivera” kvalitetsbedömningen.

I regleringsbrev för år 1999 anges att insatser för likformighet, rättssäkerhet och kvalitet i handläggningen skall prioriteras. Bland annat anges som ett mål för verksamheten att år 1999 skall minst 97 % av alla ärenden vara kor-

rekta i beslutsunderlag, bedömning, beslut och utbetalning. Försäkringskassorna skall redovisa och göra en samlad bedömning av hur målet uppfyllts. För de väsentliga ärendegrupperna skall också genomströmningstiden redovisas.

I regleringsbrevet anges också att RFV skall utveckla sina analyser bl.a. vad gäller sambandet mellan kostnader och kvalitetsfaktorer som handläggningstider, andel fel i handläggningen etc. Analyserna skall redovisas i årsredovisningen. Vidare har RFV i uppdrag att senast den 1 mars år 2000 redovisa effekterna av tillsynsarbetet för att öka kvaliteten i handläggningen och i tillämpningen av förvaltningslagen.

Utskottet ser mycket allvarligt på den kritik som framförts från bl.a. JO angående handläggningen av ärenden vid försäkringskassorna. JO framförde liknande kritik även vid en offentlig utfrågning om socialförsäkringsadministrationen som utskottet höll våren 1997. Utskottet har också noga följt utvecklingen vad avser likformighet, kvalitet och rättssäkerhet i ärendehandläggningen.

Våren 1998 beslutade riksdagen om lagändringar rörande socialförsäkringens administration. Syftet var bl.a. att tydliggöra försäkringskassornas och RFV:s olika roller och klargöra ansvarsfördelningen (prop. 1997/98:41, bet. 1997/98:SfU8, rskr. 1997/98:153). Utskottet poängterade i sitt betänkande att RFV i sin tillsynsroll måste ställa krav på att försäkringskassan vidtar åtgärder om det framkommer brister i handläggningen.

I februari i år informerades utskottet åter av JO om utvecklingen och situationen på försäkringskassorna. Vid utfrågningen deltog också RFV, Försäkringskassaförbundet (FKF) och Södermanlands läns allmänna försäkringskassa. Av JO:s redovisning framgick att de åtgärder som vidtagits tyvärr inte tillräckligt snabbt lett till påvisbara förbättringar. JO ansåg emellertid att de insatser som RFV vidtagit är positiva och att det troligen finns en viss eftersläpning vad gäller effekterna. RFV informerade bl.a. om att det pågår en omfattande uppföljning av kassornas åtgärdsplaner. Den tydligare rollfördelningen mellan försäkringskassorna och RFV har också underlättat för verket i dess normgivnings- och tillsynsarbete och gett kassastyrelserna ett klarare ansvar. FKF anförde att förändringsarbetet måste vara långsiktigt genom t.ex. utarbetande av rutiner, kontroller i arbetet, utbildning, temadagar, koncentration av vissa ärendeslag och sist men inte minst attitydpåverkan.

Mot bakgrund av det anförda kan utskottet konstatera att en rad viktiga åtgärder i syfte att förbättra kvaliteten i ärendehandläggningen har vidtagits, både från regeringens och socialförsäkringsadministrationens sida. Utskottet utgår också från att det pågående arbetet på detta område noga följs och utvärderas.

Enligt utskottets mening är det viktigt att socialförsäkringsadministrationen ges möjlighet att genomföra de åtgärder som krävs för att höja kvaliteten och därmed öka rättssäkerheten. Utskottet vill också påpeka vikten av att de försäkrade får ett bra bemötande och att detta ansvar åligger försäkringskassans styrelse. De senaste åren har präglats av nedskärningar samt både många och snabba regeländringar. Dessa förhållanden har givetvis påverkat situationen på försäkringskassorna. Utskottet delar emellertid revisorernas bedömning att ytterligare åtgärder och ansträngningar krävs för att komma

till rätta med bristerna. Det material som revisorerna tagit fram vid sin granskning och förslag rörande t.ex. utbildning och kompetensutveckling samt utarbetande av gemensamma handlingsrutiner och en översyn av regelverk och instruktioner bör därvid tas i beaktande.

Mot bakgrund av det anförda och med anledning av revisorernas förslag och motionerna Sf3 (delvis) och Sf212 anser utskottet att regeringen bör ge RFV i uppdrag att fördjupa och konkretisera utvecklingsarbetet. Regeringen bör återkomma till riksdagen med en redovisning av hur arbetet med att höja kvaliteten i handläggningen utvecklas. Vad utskottet sålunda anført bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Målformulering

Revisorerna

Revisorerna konstaterar att regeringen efter revisorernas granskning ytterligare preciserat målen för RFV och förtydligat verkets roll som tillsynsmyndighet. I regleringsbrevet för 1999 anges att RFV skall redovisa hur arbetet med de utvecklade målen fungerat, analysera vilken effekt målen fått för måluppfyllelsen hos försäkringskassorna samt analysera vilka orsaker som framkommit som förklaring till ett bra/dåligt resultat. Redovisning skall ske senast den 1 mars 2000.

Revisorerna utgår från att Socialdepartementet följer denna process noga. Revisorerna utgår också från att regeringen informerar riksdagen om hur arbetet med att utveckla målen inom socialförsäkringsområdet fortskrider.

Utskottets bedömning

Utskottet utgår, i likhet med revisorerna, från att regeringen noga följer utvecklingen av mål- och resultatstyrningen och informerar riksdagen om hur arbetet fortskrider.

Regionala skillnader

Revisorerna

Revisorerna anför att granskningen har visat att kostnader, kvalitet och prestationer varierar mycket kraftigt mellan olika försäkringskassor. Detta väcker enligt revisorerna frågan om hur stora skillnader som kan accepteras inom ramen för en offentligt finansierad verksamhet. De betydande regionala variationerna tyder även på att det eventuellt kan finnas en stor potential för effektivitetsförbättringar.

Tänkbara orsaker till de regionala skillnaderna kan enligt revisorerna vara demografiska skillnader, personalens sammansättning och olika takt i neddragningarna.

Revisorerna konstaterar att regeringen tagit initiativ till att utveckla analysen av regionala skillnader mellan kassorna. Revisorerna utgår från att Socialdepartementet följer processen med hur den regionala analysen utveck-

las. Revisorerna anser att resultatet bör avrapporteras till riksdagen och föreslår att riksdagen ger regeringen detta till känna.

1998/99:SfU7

Motionen

Ulf Kristersson m.fl. (m) begär i motion Sf2 yrkande 8 en utredning om socialförsäkringens regionala skillnader. Motionärerna anser att regeringen snarast bör redovisa orsakerna till olikheterna och de åtgärder som bör vidtas för att undanröja dessa.

Utskottets bedömning

Utskottet kan konstatera att den i revisorernas rapport redovisade granskningen visar på stora skillnader mellan olika försäkringskassor vad gäller kostnader, kvalitet och prestationer. Som framgår av rapporten har revisorerna i sin granskning inte haft möjlighet att närmare analysera likformighets- och rättssäkerhetsaspekterna. Oaktat detta är det enligt utskottets mening inte acceptabelt med så stora variationer mellan de olika kassorna vad gäller t.ex. handläggningstiden för bostadsbidrag eller andelen fel i handläggningen av sjukpenningärenden. Utskottet anser därför att frågan om de regionala skillnaderna bör uppmärksammas ytterligare. En resultatdialog, innebärande bl.a. genomgång av nyckeltal, kvalitetsaspekter och särskilda punkter eller problemområden, förs redan mellan RFV och försäkringskassorna. Utskottet utgår från att regeringen följer denna process.

Mot bakgrund av det anförda och med anledning av revisorernas förslag och motion Sf2 yrkande 8 anser utskottet att regeringen bör återkomma till riksdagen med en redovisning av hur arbetet med att utveckla analysen av de regionala skillnaderna mellan försäkringskassorna fortgår. Vad utskottet sålunda anför bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Socialförsäkringens organisation

Motionerna

I motion Sf2 av Ulf Kristersson m.fl. (m) begärs ett tillkännagivande om den nya teknikens möjligheter i RFV:s arbete (yrkande 1). Motionärerna anser att den tekniska utvecklingen inom data- och telekommunikation kräver en organisationsförändring. Detta är en förutsättning för likformig service och korrekt tillämpning av reglerna. Motionärerna anför att den tekniska utvecklingen möjliggör att antalet lokalkontor kan begränsas samtidigt som service- och specialistfunktioner kan förstärkas och informations- och besluts kvaliteten höjas.

I motionen begärs vidare att en strategi för förändring av socialförsäkringens administration utreds (yrkande 2). En sådan utredning bör följa förändringarna inom pensionsområdet och parallellt arbeta fram en strategi för förändring av socialförsäkringsorganisationen.

Motionärerna anser att det inte är acceptabelt att Försäkringskassaförbundet, som är en intresseorganisation, är statligt finansierad (yrkande 3).

I motionen begärs också ett tillkännagivande om att socialförsäkringsnämnderna skall avskaffas (yrkande 4). Motionärerna anför att nämndernas verksamhet bör kunna koncentreras ytterligare. Detta skulle varken minska rättssäkerheten eller det demokratiska inflytandet, och kostnaderna för verksamheten skulle minska, anser motionärerna.

Även Margit Gennser (m) begär i motion Sf223 ett tillkännagivande om avskaffande av socialförsäkringsnämnderna. Motionären anser att kommun-sammanslagningar, en ökad befolkningsrörlighet och ny teknik har lett dels till betydligt mindre lokala kunskaper med bäring på försäkringsbesluten, dels till en helt annan beslutsteknik som bygger på tjänstemannabeslut. Att ta bort nämnderna skulle också, enligt motionären, leda till minskade kostnader.

Utskottets bedömning

Våren 1997 antog riksdagen riktlinjer för förändringar i organisationen avseende socialförsäkringsadministrationen. Året därefter beslutades om regeländringar i enlighet med riktlinjerna (prop. 1997/98:41, bet. 1997/98:SfU8, rskr. 1997/98:153). Ändringarna innebar bl.a. att försäkringskassornas och RFV:s olika roller inom socialförsäkringens administration tydliggjordes och att socialförsäkringsnämndernas beslutsbefogenhet koncentrerades för att bättre garantera kvaliteten i arbetet. Också IT-verksamhetens organisation och styrning behandlades.

Utskottet angav i betänkandet bl.a. att organisationsstrukturen inom socialförsäkringsadministrationen måste tillgodose kraven på en likformig och rättssäker tillämpning av socialförsäkringen och att detta kräver både tydlighet i ledningsansvaret och ett starkt regionalt och lokalt inflytande.

Beträffande socialförsäkringsnämnderna anfördes att förtroendemanna-inflytandet är viktigt dels för att ta till vara de förtroendevaldas kunskaper och erfarenheter samt kännedom om regionala och lokala förhållanden, dels för att ge allmänheten en ökad insyn i försäkringskassornas verksamhet och beslutsprocesser.

Beträffande IT-verksamheten anförde utskottet att det är viktigt att åstadkomma ett IT-stöd som effektiviserar socialförsäkringsadministrationens ärendehandläggning, ledning, uppföljning och utvärdering. Därmed ges ökade möjligheter att klara de försäkrades servicekrav samtidigt som kraven på ett löpande kraftfullt förändringsarbete för att effektivisera verksamheten bättre kan tillgodoses. Utskottet tillstyrkte förslaget att RFV som systemägare skall svara för de gemensamma försäkringssystemen och att RFV:s ADB-avdelning bör ha det fulla ansvaret för drift och förvaltning.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att motionerna Sf2 yrkandena 1–4 och Sf223 inte bör föranleda något yttrande från riksdagens sida. Motionerna avstyrks.

Motionerna

I motion Sf213 av Siw Persson (fp) begärs ett tillkännagivande om fristående patientombudsmän. Motionären anser att det är viktigt ur rättssäkerhetssynpunkt att det finns fristående läkare och jurister som patientombudsmän. Rättshjälpen omfattar inte förvaltningstvister eftersom myndigheterna har s.k. utredningsskyldighet. Enligt motionären kommer försäkringskassa, länsrätt och kammarrätt att avlastas långdragna ärenden och överklaganden och det kommer att bli färre JO-anmälningar. En del av de medel som varje år betalas ut till landsting, RFV och kassorna kan enligt motionärens förslag betalas till en stiftelse, vilken bekostar de fristående läkare och jurister som anställs som ombud.

Thomas Juhlin m.fl. (mp) begär i motion So310 yrkande 8 ett tillkännagivande om socialförsäkringsombud. Motionärerna anser att det vore bra med en diskussion om s.k. trygdeombud. I Norge diskuteras frågan om inrättande av ett neutralt ombud eller ett brukarkontor som skall bistå de försäkrade dels genom att ta emot klagomål, dels genom att slå larm om oförutsedda effekter av gällande regler.

Utskottets bedömning

Liknande yrkanden har vid ett flertal tillfällen behandlats av utskottet, senast i det av riksdagen godkända betänkandet 1997/98:SfU8. Utskottet vill liksom tidigare uttala sin förståelse för önskemålet att stärka de enskildas möjligheter att ta till vara sin rätt i olika avseenden. Utskottet vill också erinra om att det i förvaltningsärenden åligger myndigheten att sörja för att erforderlig utredning tillförs de ärenden som handläggs och att RFV kan överklaga försäkringskassas och domstols beslut även till förmån för enskild part. Enligt utskottets mening har RFV:s möjligheter att verka för en likformig och rättvis tillämpning av försäkringen stärkts genom de förändringar av socialförsäkringsadministrationen som beslutades våren 1998.

Utskottet vidhåller denna uppfattning och avstyrker motionerna Sf213 och So310 yrkande 8.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *kostnader och produktivitet* att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Sf2 yrkandena 5–7 och 1998/99:Sf3 i denna del,
2. beträffande *handläggningen av försäkringsärenden* att riksdagen med anledning av förslag 1998/99:RR4 och motionerna 1998/99:Sf3 i denna del samt 1998/99:Sf212 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
3. beträffande *regionala skillnader*

att riksdagen med anledning av förslag 1998/99:RR4 och motion 1998/99:Sf2 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. beträffande *socialförsäkringens organisation*

att riksdagen avslår motion 1998/99:Sf2 yrkandena 1 och 2,

res. (m)

5. beträffande *socialförsäkringsnämnder*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Sf2 yrkandena 3 och 4 samt 1998/99:Sf223,

6. beträffande *socialförsäkringsombud för försäkrade*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Sf213 och 1998/99:So310 yrkande 8.

Stockholm den 4 maj 1999

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Berit Andnor

I beslutet har deltagit: Berit Andnor (s), Bo Könberg (fp), Margit Gennser (m), Maud Björnemalm (s), Ulla Hoffmann (v), Rose-Marie Frebran (kd), Ulf Kristersson (m), Mariann Ytterberg (s), Lennart Klockare (s), Ronny Olander (s), Carlinge Wisberg (v), Fanny Rizell (kd), Göran Lindblad (m), Kerstin-Maria Stalin (mp), Birgitta Carlsson (c), Cecilia Magnusson (m) och Göte Wahlström (s).

Reservation

Socialförsäkringens organisation (mom. 4)

Margit Gennser, Ulf Kristersson, Göran Lindblad och Cecilia Magnusson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som i avsnittet Socialförsäkringens organisation börjar med "Våren 1997" och slutar med "Motionerna avstyrks" bort ha följande lydelse:

Socialförsäkringsadministrationens uppbyggnad, med RFV som central statlig myndighet och med fristående icke statliga försäkringskassor, innebär ett hinder för bl.a. den tekniska utvecklingen. Offentlig verksamhet bör ha rättssäkerhet och likabehandling av de försäkrade som övergripande mål. Enligt utskottets mening bör därför den offentliga socialförsäkringsorganisationen vara juridiskt enhetlig och statlig. Detta skulle också i hög grad underlätta IT-utvecklingen. Utskottet anser att regeringen redan nu bör tillsätta en utredning med uppgift att följa de administrativa förändringarna på pensionsområdet och parallellt med detta arbeta fram en strategi för förändring av socialförsäkringsadministrationen. Det anförda bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

1998/99:SfU7

4. beträffande *socialförsäkringens organisation*
att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Sf2 yrkande 2 och med
anledning av motion 1998/99:Sf2 yrkande 1 som sin mening ger rege-
ringen till känna vad utskottet anfört.

Sammanfattning.....	1
Förslaget	1
Motionerna	2
Motioner väckta med anledning av förslag 1998/99:RR4	2
Motioner väckta under allmänna motionstiden 1998	2
Utskottet	3
Riksdagens revisorers förslag	3
Allmänt om granskningen	3
Kostnader och produktivitet	3
Revisorerna	3
Motionerna	3
Utskottets bedömning	4
Försäkringskassornas handläggning av försäkringsärenden	4
Revisorerna	4
Motionerna	5
Utskottets bedömning	5
Målformulering	7
Revisorerna	7
Utskottets bedömning	7
Regionala skillnader	7
Revisorerna	7
Motionen	8
Utskottets bedömning	8
Socialförsäkringens organisation	8
Motionerna	8
Utskottets bedömning	9
Socialförsäkringsombud för försäkrade	10
Motionerna	10
Utskottets bedömning	10
Hemställan	10
Reservation	11
Socialförsäkringens organisation (mom. 4)	11